Tiina-Emilia Kaunisto
Työelämän erityisasiantuntija
Monimuotoiset perheet -verkosto
(Sateenkaariperheet ry)
24.10.2023

Monimuotoiset perheet -verkoston vastaus kirjalliseen lausuntopyyntöön

Monimuotoiset perheet -verkosto kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

On kannatettavaa, että tilanteissa, joissa lapsen äitiys on tarvittavan dokumentaation vuoksi epäselvä, äitiys voidaan tarvittaessa selvittää myös oikeusgeneettisen tutkimuksen keinoin. Kiitämme esityksen kohtaa, jossa oikeusgeneettinen tutkimus voidaan tehdä myös haudatusta vainajasta.

Verkosto näkee esityksessä edelleen haasteelliseksi tilanteet, joissa äitiys on syntynyt jotenkin muuten kuin geneettisen siteen perusteella, esimerkiksi on käytetty luovutettuja munasoluja tai lapsi on adoptoitu tai saanut alkunsa sijaissynnytyksellä. Laki nojaa hyvin vahvasti siihen, että vanhemmuussuhde on selvitettävissä genetiikan avulla.

Oikeusgeneettistä tutkimusta voidaan verkoston näkökulmasta käyttää yhtenä keinona geneettisen äidin vanhemmuuden vahvistamiseen silloin, kun se ei muutoin ole mahdollista, mutta samalla käytössä olisi oltava myös muita keinoja, jotka toimivat silloin kun geneettistä sidettä tai tarvittavaa dokumentaatiota ei syystä tai toisesta ole.

Lapsen etu ja lapsen asema perheessä, jossa hän kasvaa, eivät missään tilanteessa saa vaarantua siksi, ettei hänelle voida vahvistaa oikeusgeneettisen tutkimuksen perusteella synnyttänyttä äitiä.

Huomiot esityksestä

- **Oikeuslaitoksilla on oltava vahva harkintavalta tilanteissa, joissa ollaan kumoamassa jo lapselle vahvistettua vanhemmuutta.**

- **Esityksestä on varmistettava, että muotoilu toimii varmasti erilaisissa tilanteissa.** Esitystä eteenpäin vietäessä on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota erittäin harvinaisiin, mutta kuitenkin mahdollisiin tilanteisiin, joissa lapsen vanhemmuus tulisi kyseenalaistetuksi väärin genetiikkaan liittyvin perustein. Geneettisen siteen puuttuminen lapsen ja synnyttäneen äidin välillä ei voi olla peruste äitiyden kumoamiselle. On myös tilanteita, joissa geneettisen äidin vanhemmuuden vahvistaminen on tärkeää, eikä siis synnyttävän äidin vanhemmuuden vahvistaminen. Joissain tilanteissa äitiyden selvittämisessä ei ole tärkeää geneettinen äitiys tai synnyttäminen, vaan kasvattajana ja vanhempana toimineen vanhemman selvittäminen.

- **Esitetty lainsäädäntö ei saa vaikeuttaa sijaissynnytyksellä syntyneiden lasten tosiasiallisten vanhempien tunnustamista heidän vanhemmikseen.** Sijaissynnytyksissä synnyttäjä ei ole lapsen äiti. Vaikka sijaissynnytys ei ole tällä hetkellä Suomessa laillista

lääkärin avustamana, on suomalaisia lapsia sijaissynnytetty ulkomailla ja kotimaassa.

Lisätietoja:

Tiina-Emilia Kaunisto
Työelämän erityisasiantuntija
Monimuotoiset perheet -verkosto
+358 40 529 9928
tiina-emilia.kaunisto@monimuotoisetperheet.fi

Sofia Lindqvist
Erityisasiantuntija (sosiaaliturva, palvelut)
Monimuotoiset perheet -verkosto
+358 50 375 0831
sofia.lindqvist@monimuotoisetperheet.fi

Monimuotoiset perheet -verkosto

on kymmenen suomalaisen perhejärjestön yhteistyöverkosto, johon kuuluvat Adoptioperheet ry, Familia ry, KÄPY – Lapsikuolemaperheet ry, Lapsettomien yhdistys Simpukka ry, Perhehoitoliitto ry, Sateenkaariperheet ry, Suomen Monikkoperheet ry, Suomen nuoret lesket ry, Suomen Uusperheiden Liitto ry ja Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry.